

Følle den 20. juni 2025

Til Ministeriet for Grøn Trepert

Høringssvar for VP3-II vedr. Hovedvandopland 1.6 Djursland med tilhørende kystvand 140, Djursland Øst

På vegne af medlemmer af Djursland Landboforening indsendes hermed høringssvar til genbesøg af Vandområdeplan 2021-2027 (VP3-II).

Resume

Kun 9 % af det kvælstof, der påvirker klorofyl i kystvand 140, Djursland Øst stammer fra landbrugsdriften i oplandet. Dertil kommer, at Danmark for længst har opfyldt sine internationale forpligtigelser for kvælstofudledning til det åbne farvand Kattegat fastsat i HELCOM.

Der opnås derfor ikke en ændret økologisk tilstand i det smalle vandområde ud for Djurslands Kyst ved alene at reducere kvælstofudledningen fra dansk land, da næringsstofferne fra dansk land blander sig med Kattegatvandet, der flytter store mængder næringsstoffer.

Da vandområdet er meget påvirket af kvælstof fra andre lande, bør der afsøges en langt hurtigere interkalibrering, så der kan opnås sikkerhed for fælles mål for klorofyl og lys. Alt andet vil være en overvurdering af, hvad dansk landbrug kan imødekomme i det pågældende vandområde.

Sidst men ikke mindst, så er målbelastningen af vandområdet reduceret fra henholdsvis 1.078 t i VP2 og 674 t i VP3-I til 514 t i VP3-II. Det svarer til en reduktion på samlet 52 %. Så store ændringer kræver en redegørelse.

I det nedenstående gennemgås de beskrevne temaer nærmere.

Problemstilling

Der stilles nye og store krav til omlægning af landbrugets arealer, som blandt andet skal bidrage til mindre CO₂-udledning, mere biodiversitet og ikke mindst en reduceret kvælstofudledning.

Vi har desværre igen set rekordstor udbredelse af iltsvind i vores havmiljø. Iltsvind som opstår i en kombination af for mange næringsstoffer, varmere vand og mindre vind.

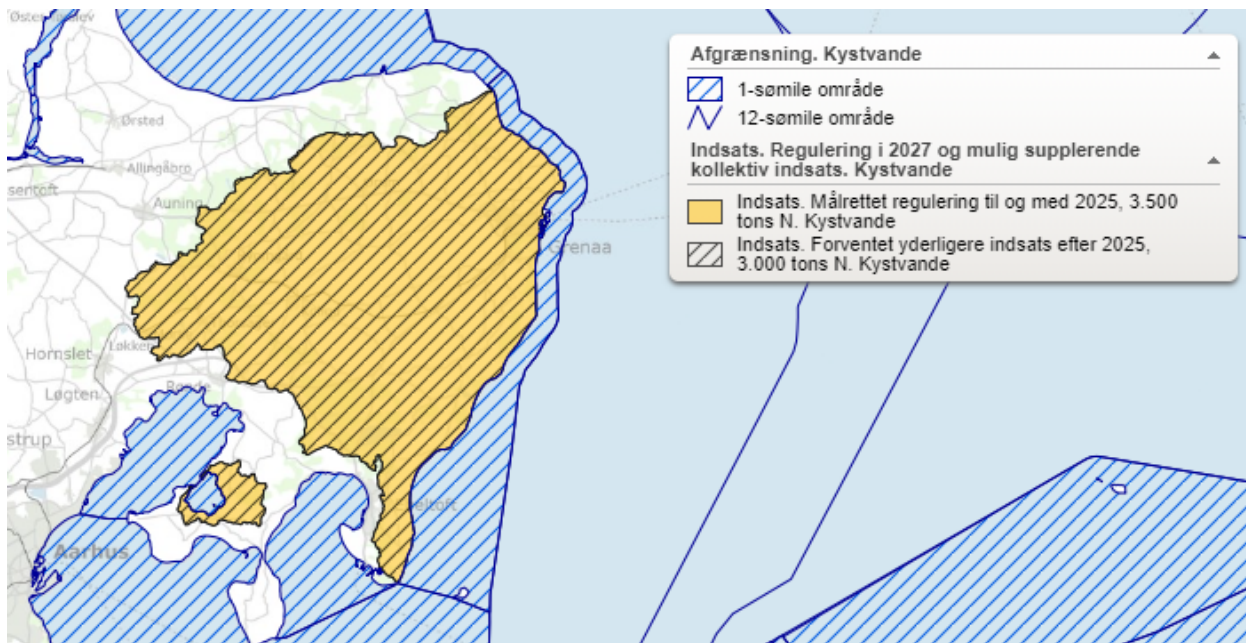
Når vi kommer til næringsstofferne, har dansk landbrug selvfølgelig også et ansvar.

MEN vi skal huske, at landbruget **kun** kan håndtere mængden af kvælstof, der udvaskes fra dansk landbrug.

Hvor kommer kvælstoffet fra?

Den største del af hovedvandopland Djursland (485 km² ud af 726 km²) afvander gennem Grenåen ud i det smalle kystvand. Resten afvander gennem mindre vandløb ud i kystvandet. Herfra strømmer åens vand meget hurtigt direkte ud i Kattegat, hvor det mødes af mængder af næringsstoffer i en helt anden skala.

Som det ses på nedenstående kort, så er Kystvand Djursland Øst (140) meget smalt og defineret af 1 sømil grænsen (1,8 km). Det er indenfor dette smalle vandområde, at en reduktion af næringsstofudledningen fra land skal forbedre den økologiske tilstand.

Kort: MiljøGIS for høring af vandområdeplaner 2021-2027. Gul skravering viser hovedvandopland Djursland. Blå skravering langs østkysten viser det smalle kystvand, hvor indsætser på land forudsættes at forbedre miljøtilstanden.

Ifølge Hansen, J.W. (2021) og Nielsen, M.H (2021) tilføres der med Nordsøvand om sommeren i niveauet 40.000 og 65.000 t DIN. Bidraget fra land skal ifølge den fremlagte vandområdeplan reduceres med 108 t N. Det må derfor konkluderes, at bidraget til Kattegat fra Hovedvandopland Djursland udgør en minimal andel af den samlede kvælstofmængde.

Ifølge Miljø- og Fødevareudvalgets opgørelse (2023-24) kommer alene 13 % af den samlede kvælstofmængde i vandområde Djursland Øst (140) fra Hovedvandopland 1.6, Djursland. De øvrige kilder til kvælstofpåvirkning målt på klorofyl stammer fra henholdsvis 53 % udledt fra andre lande samt 34 % fra atmosfæren (se tabellen herunder).

Ud af de 13 % fra Djursland kommer ca. 70 % fra landbrugsdyrkning. Altså er vi nede på, at 9 % kommer fra landbrugsdyrkning på Djursland.

Klorofyl

VO	VO_navn	DK-andel	Andre lande	Atmosfære
140	DjurslandOest	13%	53%	34%

Tabel: For klorofyl gælder, at tabellen angiver dansk, udenlandsk og atmosfærisk andel af kvælstof, der påvirker kvalitetselementet klorofyl (Miljø- og Fødevareudvalget (2023-24)).

Landbruget skal bidrage til at reducere de 9 % yderligere – og vi er i fuld gang med for eksempel at udtage arealer i vores å-dale. Rent faktisk så er der alene på Djursland omkring 3.100 ha, der er i gang med udtagningsprojekter.

MEN vi kommer aldrig til at se en forbedring af tilstanden i vores havmiljø, før kvælstofudvaskningen også nedbringes tilstrækkeligt fra vores nabolande.

I den seneste HELCOM-rapport fra Helsinki-kommissionen (State of the Baltic Sea, 2023), som vurderer på hele Østersøregionens miljøtilstand, ses, at Danmark er i mål med sine internationale forpligtigelser for næringsstofreduktion. Og at for eksempel udledning til Kattegat fra samtlige lande er i mål. Det kan således ikke være den samlede reduktion til Kattegat der ligger til grund for et reduktionskrav til vandopland 140.

Det fremgår desuden, at der fortsat mangler store næringsstofreduktioner i stort set hele Østersøregionen, som bidrager til store kvælstofpåvirkninger i de indre danske farvande, samt at der er en række andre miljøforhold, som heller ikke er i god status.

Scenarie-valg

Med den politiske aftale om Implementering af et Grønt Danmark fra november 2024 blev det besluttet, at kvælstofkravene i bl.a. Djursland Øst (nr. 140) skal følge second opinion-rapportens Scenarie 1. Scenarie 1 er en overimplementering, da det er en afvigelse fra de fastsatte miljømål fælles med Tyskland og Sverige, kaldet "interkalibrerede" miljømål. Dermed skal der opnås mere restriktive mål for fx klorofyl end i vores nabolande, hvilket fører til en markant reduktion af målbelastningen for kvælstofudledning.

I aftalen er forudsat en ny interkalibrering af værdier for bl.a. klorofyl og dermed miljømål i 2029. Det betyder, at indsatskravet i bl.a. vandopland 140 vil kunne bortfalde eller ændres markant igen efter 2029. Det er meget usikkert, hvordan denne nye interkalibrering ender, og dermed står vi nu med "midlertidige" indsatskrav og miljømål. Det bidrager til at skabe en unødvendig stor usikkerhed om indsatsbehovet.

På grund af de ændrede midlertidige miljømål for klorofyl er der i vandområde Djursland Øst (140) sket store ændringer i målbelastningen fra både VP2 til VP3 og til VP3-II. Ændringerne har betydet, at vandområdet var i mål i VP2, men at vandområdet nu både i VP3 og VP3-II har et betydeligt reduktionskrav til kvælstof.

Vi vil derfor anmode om, at der afsøges en langt hurtigere interkalibrering, så der kan opnås sikkerhed for fælles mål i de vandområder, hvortil der udvaskes store mængder af næringsstoffer fra lande omkring os.

Ændret målbelastning

Målbelastning af vandområde Djursland Øst er reduceret fra henholdsvis 1.078 t i VP2 og 674 t i VP3-I til 514 t i VP3-II. Det svarer til en reduktion på samlet 52 %. Tallene er vist i nedenstående tabel.

Hovedvandopland Djursland	Målbelastning (ton N)
VP2	1078
VP3-I	674
VP3-II	514

Med så stor en ændring kan der ikke være regnet rigtigt i begge vandplaner, og det er derfor oplagt at bede om svar på, om det er opgørelsen i VP2 eller i VP3, der er fejlbehæftet? Det er fuldstændig afgørende, at Ministeriet for Grøn Trepert anmodes om at klarlægge årsagen til de store forskelle i kvælstofmål (målbelastning) fra VP2 til VP3-I til VP3-II. I den forbindelse er det også afgørende at der sikres en proces for at rette fejl og forklare uregelmæssigheder der, hvor de måtte findes.

Konklusion

Samlet set er det under al kritik, at Ministeriet for Grøn Trepert på det foreliggende grundlag vedtager at forfølge miljømål, der ikke er interkalibreret med lande omkring os. Særligt når langt størstedelen af kvælstofpåvirkningen ikke stammer fra dansk land, ligesom det er tilfældet med udledning til Djursland Øst (140).

Det er meget usandsynligt, at dyre kvælstofreduktioner på land i det hele taget bidrager til at forbedre den økologiske tilstand i vandområdet. Ministeriet anmodes derfor om at fremskynde interkalibreringen af miljømål, så der ikke laves dyre kvælstofindsatser på dansk land til ingen verdens nytte.

Med venlig hilsen

Mogens Hjort Jensen
Formand
Djursland Landboforening

Rikke Skyum
Miljøchef
Djursland Landboforening

Vedlagt:
Bilag 1 - Referencer

Bilag 1:

Referencer:

Birkeland, M. og Erichsen, A. C. (2020) Development og Mechanistic Models, Mechanistic Model for the Inner Danish Waters, Technical documentation on biogeochemical model, Technical Note

Hansen, J.W. Høgslund S. (red.) (2021). Marine områder 2020. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 192 s. - Videnskabelig rapport fra DCE nr. 475.
<http://dce2.au.dk/pub/SR>

Miljø- og Fødevareudvalget (2023-24), Omtryk - 21-12-2023 - Bilag vedlagt. MOF Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 42

Nielsen, M. H. (2021) Statusrapport - De hydrografiske og kemiske forhold i Kattegat

State of the Baltic Sea (2023)